

NARODNI
DOM
MARIBOR

vořak,

Haydn, Sollima, Brahms

Sezona 2026/2027

Četrtek, 24. september 2026, ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

VIHARNA TROJICA

Trio Gaspard

Jonian Ilias Kadesha, violina

Vashti Hunter, violončelo

Nicholas Rimmer, klavir

Koncert Komornega cikla 2026/2027 in Festivala Maribor 2026.

**KONCERTNA
POSLOVALNICA**

Spored

Joseph Haydn (1732–1809): *Trio za violino, violončelo in klavir št. 11 v E-duru, Hob. XV:34*

- I. Allegro moderato
- II. Menuet
- III. Finale: Presto

Giovanni Sollima (1962): *Skrij se v triu* (novo delo)

Johannes Brahms (1833–1897): *Trio za violino, violončelo in klavir št. 3 v c-molu, op. 101*

- I. Allegro energico
- II. Presto non assai
- III. Andante grazioso
- IV. Allegro molto

Antonín Dvořák (1841–1904): *Trio za violino, violončelo in klavir št. 4 v E-duru, op. 90, »Dumky«*

- I. Lento maestoso – Allegro quasi doppio movimento
- II. Poco adagio – Vivace non troppo
- III. Andante – Vivace non troppo
- IV. Andante moderato – Allegretto scherzando
- V. Allegro – Meno mosso
- VI. Lento maestoso – Vivace

Danes klavirski trio praviloma velja za kompozicijo za klavir, violino in violončelo. Njegove predhodnike najdemo že v poznem baroku, standardizirano obliko pa je dobil v klasicizmu, skupaj z razvojem glasbil s tipkami in s postopnim spreminjanjem razmerja med tremi inštrumenti. Pomembno vlogo pri tem je imel **Joseph Haydn**, prvi veliki predstavnik dunajskega klasicizma, ki ga glasbena zgodovina pogosto označuje za očeta simfonije in godalnega kvarteta. Večino življenja je preživel v službi družine Esterházy, kjer je kot kapelnik in dvorni skladatelj deloval znotraj sistema plemiškega pokroviteljstva, pozna leta pa so ga pripeljala tudi v širši meščanski glasbeni prostor, zlasti po uspešnih potovanjih v London. Haydnovi zgodnejši klavirski triji precej odstopajo od kasnejših in so pisani v slogu baročnih trio sonat, se pravi z dvema solistoma in continuo. V zgodnejših delih violončelo torej še ni zares emancipiran, ampak pogosto podpira basovsko linijo klavirja, pomembnejši dialog pa vzpostavljata predvsem klavir in violina. To je med drugim povezano z izvorom žanra, ki je sprva veljal za klavirsko sonato s spremljavo. Šele v poznejših trijih iz devetdesetih let 18. stoletja je glasbeni stavek postal kompleksnejši, glasba pa bolj virtuoзна in uravnotežena, čeprav je do popolne enakovrednosti treh glasbil prišlo šele pri Ludwigu van Beethovnu. **Trio za violino, violončelo in klavir št. 11 v E-duru, Hob. XV:34** sodi med Haydnova zgodnja dela in je nastal enkrat med letoma 1760 in 1771. Prvi stavek uvede klavir s predstavitevijo osnovne glasbene zamisli, ki jo nato ponovi violina, v nadaljevanju pa se glasbili povezujejo v preprostem in preglednem dialogu ob podpori violončela. Sledi lahkotni menuet, ki ga prekinja trio v paralelnem e-molu, v katerem se skrivajo nekoliko temnejši odtenki. Sklepni stavek je živahnejši finale, ki skladbo zaključuje v vedrejšem ozračju.

Koncert traja približno uro in tri četrt in ima odmor.

Italijanski skladatelj in violončelist **Giovanni Sollima** se je rodil v Palermu v družini glasbenikov. Violončelo je študiral pri Giovanniju Perrieri in kompozicijo pri svojem očetu Eliodoru Sollimi na Konservatoriju v Palermu, pozneje pa se je izpopolnjeval pri Antoniu Janigru in Milku Kelemenu na Visoki šoli za glasbo v Stuttgartu in na Univerzi Mozarteum v Salzburgu. Kot izvajalec je sodeloval z vrhunskimi glasbeniki, med drugim z dirigentoma Riccardom Mutijem in Ivanom Fischerjem, violončelistom Yo-Yo Majem, violinistko Viktorio Mullovo, skladateljem in pianistom Stefanom Bollanijem ter kantavtorico Patti Smith. Nastopal je z orkestri, kot so Čikaški simfonični orkester, Kraljevi filharmonični orkester iz Liverpoola, Kraljevi orkester Concertgebouw, Avstralski komorni orkester in Budimpeški festivalski orkester, igral pa je tudi v nekaterih najpomembnejših svetovnih dvorinah. Kot skladatelj navdih črpa iz širokega nabora slogov in zvočnih svetov ter povezuje klasično tradicijo z jazzom, rockom, minimalizmom in različnimi ljudskimi tradicijami sredozemskega prostora. Njegova glasba pogosto temelji na modalnih melodijah, ponavljajočih se vzorcih, izraziti ritmični energiji in neposrednosti, vendar je obenem bolj raznolika in eklektična od zgodnjega ameriškega minimalizma, zato so ga nekateri kritiki uvrstili v območje evropskega postminimalizma. Posebno mesto ima pri njem violončelo, ki ga ne pojmuje kot zgolj klasično solistično glasbilo, ampak kot prostor raziskovanja, razširjenih tehnik in improvizacijske svobode. Njegovo ustvarjanje sega tudi na področje filma, gledališča, televizije in plesa, piše pa za klasična, električna, stara, orientalska in po naročilu izdelana glasbila. Novo delo **Skrij se v triu** je nastalo po naročilu Tria Gaspard in je posvečeno prav tej zasedbi. V program se umešča kot sodobna protiutež zgodovinskemu loku klavirskega tria.

Komorna glasba ima v opusu **Johannesa Brahmsa** posebno mesto. Čeprav je ustvarjal na skoraj vseh področjih, z izjemo opere, se je v komornih zasedbah najbolj jasno pokazala njegova navezanost na tradicijo in hkrati njegova izjemno zgoščena miselnost. Brahms je pripadal bolj konservativnemu krogu okrog kritika Eduarda Hanslicka in se je zavestno spogledoval z dediščino Giovannija Pierluigija da Palestrine, Johanna Sebastiana Bacha, Ludwiga van Beethovna in ljudske glasbe, a ga kljub temu ne smemo razumeti kot nazadnjaškega skladatelja. Arnold Schönberg je pozneje poudarjal njegovo ekonomičnost, motivično delo in sposobnost, da iz majhnega glasbenega jedra razvije celotno obliko; označil ga je celo za progresivnega. **Trio za violino, violončelo in klavir št. 3 v c-molu, op. 101** je nastal poleti 1886 v Hofstettnu ob jezeru Thun v Švici, kjer je Brahms v treh mesecih napisal več pomembnih del. V primerjavi z njegovima prejšnjima klavirskima trioma je to delo posebno kompaktno, turbulentno in ekonomično. *Trio* je izrazito zgoščena kompozicija, v kateri skoraj vsak motiv, vsaka ritmična celica in vsak poudarek sodelujejo pri oblikovanju celote. Prvi, sonatno zasnovani stavek se začne s silovitim izbruhom, vendar brez občutka razprtosti, bolj kot razkošje prevladuje koncentrirana napetost. Drugi stavek tradicionalni scherzo nadomešča s triom in je bolj pritajen intermezzo v tridelni pesemski obliki. Tretji stavek je prav tako tridelno zgrajen intermezzo, vendar ne ponuja pričakovanega liričnega predaha, temveč pogoste menjave taktovskih načinov in nelagodno ritmično nihanje. Sonatno zasnovani finale to ritmično nestabilnost še nekoliko zaostri s sinkopami, hemiolami in zamaknjenimi poudarki, slednjič pa se delo iz temačnega c-mola v kodi vendarle preobrazi v svetlejši C-dur. Prav ta sklepna sprememba tonalitete učinkuje kot kratka sprostitev napetosti po skladbi, ki je ena najbolj zgoščenih in dramatično napetih Brahmsovih komornih stvaritev.

Čeprav je **Antonín Dvořák** poleg Bedřicha Smetane v 19. stoletju dobil status češkega nacionalnega skladatelja, njegova glasbena govorica ne izhaja samo iz češkega ljudskega izročila, ampak tudi iz nemških vzorov, zlasti iz Johanna Brahmsa. Prav Brahms je bil tisti, ki je postal pozoren nanj in mu je prek svojega založnika Fritza Simrocka pomagal do mednarodne veljave. Vendar Dvořák za razliko od Smetane svoje nacionalne prepoznavnosti ni gradil v prvi vrsti s programsko glasbo in opero, ampak pogosto v zvrsteh absolutne glasbe, kot so simfonija, sonata in komorna dela. **Trio za violino, violončelo in klavir št. 4 v E-duru, op. 90, »Dumky«**, sodi med njegova najbolj priljubljena komorna dela, obenem pa je to tudi eden najbolj izrazitih primerov odmika od tradicionalne oblike klavirskega tria. Dvořák ga je dokončal leta 1891, prvič pa ga je izvedel istega leta v Pragi z violinistom Ferdinandom Lachnerjem in violončelistom Hanušem Wihanom, in sicer ob priložnosti podelitve častnega doktorata Karlove univerze. Občinstvo je delo sprejelo z navdušenjem in skladatelj ga je izvajal

tudi na poslovilni koncertni turneji po Češki in Moravski, pred svojim odhodom v ZDA. Naslov *Dumky* je množinska oblika besede *dumka*, kar je pomanjševalnica ukrajinske besede *duma*, ki je prvotno označevala epsko pesem oziroma žalostinko, pogosto povezano z zgodovinskim spominom in težko usodo ukrajinskega ljudstva. V 19. stoletju so slovanski skladatelji dumko prevzeli kot umetniško obliko otožnega značaja, ki ga prekinjajo živahnejši odseki. Dvořák je obliko dumke uporabil v več delih, v tem triu pa je iz nje zgradil celotno skladbo. Namesto običajnega štiristavčnega zaporedja imamo šest samostojnih dumk, ki ne sledijo sonatni logiki, temveč načelu menjavanja razpoloženj. Prve tri se igrajo brez premora in zato učinkujejo kot večji prvi sklop, zadnje tri pa stojijo bolj samostojno. Skoraj vsak stavek izhaja iz nasprotja med počasnejšimi, zamišljenimi ali žalobnimi odseki in nenadnimi izbruhi živahnejše plesne energije. Zaradi tega pristopa je delo formalno svobodno, a izrazno prepričljivo.

Jan Prepadnik

TRIO GASPARD

Trio Gaspard je bil ustanovljen leta 2010 in sodi med najvidnejše klavirske trie svoje generacije. Kritiki ga cenijo zaradi svežega in izvirnega pristopa k notnemu zapisu ter poglobljenih interpretacij. Redno nastopa v najpomembnejših koncertnih dvorinah (londonska dvorana Wigmore, berlinska in essenska Filharmonija, dvorana Pierra Bouleza v Berlinu) in na uglednih festivalih (BBC Proms, Heidelbergška pomlad, Festival komorne glasbe v Mantovi, Festival

Grafenegg). Poleg raziskovanja klasičnega repertoarja za klavirski trio se ansambel zavzema za odkrivanje manj znanih mojstrov in redno sodeluje s sodobnimi skladatelji.

Trenutno uresničuje obsežni projekt, v okviru katerega skladatelji Olli Mustonen, Patricia Kopatchinskaja, Helena Winkelman, Sally Beamish, Kit Armstrong, Johannes Fischer in Leonid Gorokhov pišejo nova dela, ki jih bo Trio Gaspard nato posnel za založbo Chandos skupaj s 46 Haydnovimi

klavirskimi trii. Prvi album iz tega cikla je že prejel odlične kritike, med drugim priporočilo revije *The Strad*.

Člani tria prihajajo iz Nemčije, Grčije in Velike Britanije, izpopolnjevali pa so se pri uglednih pedagogih, kot so Hatto Beyerle, Ferenc Rados in člani Evropske akademije za komorno glasbo. Osvojili so prve nagrade in posebna priznanja na mednarodnem tekmovanju komorne glasbe Josepha Joachima v Weimarju, na 5. mednarodnem tekmo-

vanju komorne glasbe Josepha Haydna na Dunaju in na 17. mednarodnem tekmovanju komorne glasbe v Illzachu v Franciji. Vsi trije so tudi uspešni solisti in nastopajo v najuglednejših koncertnih dvorinah po svetu. Kot komorni glasbeniki sodelujejo s Stevenom Isserlisom, Gidonom Kremerjem, Kim Kashkashian, Nicolasom Altstaedom, Martho Argerich, Vilde Frang, Pekko Kuusistom, Kitom Armstrongom, Ferencem Radosem in Nilsom Monkemeyerjem.

(jezikovni pregled Monika Jerič)

Trio Gaspard © Andrej Grilc

Napovedujemo in vabimo

FESTIVAL MARIBOR 2026

26. september, ob 19.30

Minoritska cerkev, Maribor

Z BALKANA Z LJUBEZNIJO

ŽENSKI VOKALNI ANSAMBEL GLAS

NATAŠA MIRKOVIČ, zborovodkinja

Spored: ljubezenske pesmi Balkana

27. september, ob 19.30

Dvorana Union, Maribor

ZAKLJUČNI KONCERT

ROMANTIČNI DERBI

ORKESTER MB BANDA

MATE BEKAVAC, dirigent, klarinet

MAIRÉAD HICKEY, koncertna mojstrica

Spored: Peter Iljič Čajkovski, Donato Lovreglio, Giacomo Puccini, italijanske popevke, Pietro Mascagni

KOMORNI IN ORKESTRSKI CIKEL 2026/2027

MOZART!

DEJAN LAZIČ, klavir

Tom Owen, oboa; **Tevž Kupljenik**, oboa;
Ognjen Popović, klarinet; **Urška Zupan**, klarinet;
Maximiliano **Martín**, basetni rog; **Andraž Golob**, basetni rog;
Hanno Dönneweg, fagot; **Eva Fritz**, fagot;
Boštjan Lipovšek, rog; **Sebastijan Buda**, rog;
Jernej Cigler, rog; **Michael Armbruster**, rog;
Iztok Hrastnik, kontrabas

Sreda, 18. november 2026, ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

2. koncert Komornega cikla in za izven

Spored: Wolfgang Amadeus Mozart

FILHARMONIČNI ORKESTER IZ LUKSEMBURGA

MARTIN RAJNA, dirigent

KIRILL GERSTEIN, klavir

Petek, 6. november 2026, ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

1. koncert Orkestrskega cikla in za izven

Spored: Claude Debussy, Béla Bartók, Ludwig van Beethoven

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka med 10. in 13. uro ter uro pred prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vstopnice@nd-mb.si

🌐 www.nd-mb.si

VEČER RADIO CITY